

СИЛАБУС навчальної дисципліни

Повна назва дисципліни (державною мовою)	Філософія права та правова доктрина
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	ПРАВО
Рівень освіти	доктор філософії з права
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Курс і семестр вивчення	1 рік навчання, I семестр
Кількість кредитів ЄКТС	3
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – <u>16</u> год.
	Практичні / семінарські / лабораторні заняття – <u>14</u> год.
	Самостійна робота – <u>60</u> год.
Вид індивідуального завдання	реферат, есе
Форма підсумкового контролю	іспит
Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу	https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=23177
Кафедра/циклова комісія	кафедра галузевого права та загальноправових дисциплін
Викладачі	Женжера Сергій Володимирович, кандидат філософських наук
Контактна інформація викладача для консультацій	0980632154 shvjed@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни:

У програмі реалізується раціональне поєднання загальноосвітнього та професійного навчання здобувачів освіти. Приділяється увага світоглядним та духовно-практичним аспектам відношення людини до світу, зв'язку філософії та права як форм суспільної свідомості, що дозволяє досліджувати фундаментальні категорії права (права людини, свобода, справедливість, рівність та ін.), враховуючи їх філософське підґрунтя. У рамках навчальної дисципліни також розглядається сутність та сенс права як міри свободи особи в її взаємовідносинах із суспільством, державою, владою, законом. Вивчення предмету «Філософія права та правова доктрина» дає можливість поєднати філософський та правовий підходи до розв'язання актуальних проблем сучасності. Вивчення філософії права є важливою складовою підготовки майбутнього науковця у сфері права. Дана навчальна дисципліна покликана поглибити знання здобувачів освіти про найважливіші філософсько-правові категорії та підходи до визначення онтології, гносеології, аксіології та антропології права.

Мета навчальної дисципліни:	Мета курсу полягає в ознайомленні здобувачів освітньо-наукового рівня із основними філософсько-правовими ідеями та концепціями, що склалися у сучасній філософії права; оволодінні здобувачами освіти широким спектром філософсько-правових понять і категорій, що відіграють основоположну роль у системі юридичних знань; формування навичок із застосування філософсько-правових методів під час проведення наукового дослідження. Це дозволяє досліджувати фундаментальні категорії права (права людини, свобода, справедливість, рівність та ін.), враховуючи їхнє філософське підґрунтя, сутність та сенс права як міри свободи особи в її взаємовідносинах із суспільством, державою, владою, законом. Вивчення предмету «Філософія права та правова доктрина» дає можливість поєднати філософський та правовий підходи до розв'язання актуальних проблем сучасності.
Мета орієнтована на формування компетентностей:	Завданням дисципліни є формування в аспірантів системних знань про об'єкт, предмет і методи філософії права, її понятійно-категоріальний апарат, основні вітчизняні та зарубіжні філософсько-правові школи, напрями, концепції праворозуміння, сутність та смисл права як міри свободи особи в її взаємовідносинах із державою, владою, законом, особливості взаємодії юриспруденції та філософії права як форм суспільної свідомості. У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувача освіти мають бути сформовані такі програмні компетентності: ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 3. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного світогляду. СК 1. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях із права та суміжних галузей. СК 2. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій. СК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності. СК 7. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання. СК 9. Здатність усвідомлювати цінності інклюзивного суспільства, виявляти теоретичні та прикладні проблеми правового забезпечення інклюзії та пропонувати шляхи їх вирішення. Програмні результати навчання: РН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН 3. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

	РН 4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів. РН 5. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів із використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики. РН 6. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці. РН 11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах. РН 12. Усвідомлювати цінності інклюзії, використовувати методи правової науки для виявлення загальних та індивідуально визначених проблем розбудови інклюзивного суспільства та пошуку ефективних шляхів їх вирішення.
Очікувані результати навчання:	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен <i>знати</i>: понятійно-категоріальний апарат філософії права; методологію філософсько-правової науки; еволюцію філософських уявлень про правові явища; тенденції розвитку філософії права на сучасному етапі; філософські підходи до розуміння природи та сутності права; методи пізнання права та закони юридичної гносеології; визначальні філософсько-правові цінності та їх обґрунтування; особливості антропологічного підходу до права та правової антропології <i>вміти</i>: використовувати філософські принципи різних типів праворозуміння у науково-дослідній та практичній діяльності; використовувати філософські методи у науковому дослідженні у сфері права; оперувати філософсько-правовими поняттями та категоріями; орієнтуватися у політико-правовій сфері, осмислюючи політико-правові явища та процеси з позицій філософії права; розв'язувати складні спеціалізовані задачі та наукові проблеми у сфері філософії права; здійснювати юридичний аналіз питань правового характеру у сфері філософії права; формувати власні філософсько-правові позиції; здійснювати філософсько-правовий аналіз у юридичній практиці, прогнозувати розвиток права, держави, правосвідомості та правового життя; зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області; критично мислити, здійснювати аналіз особливостей філософсько-правових концепцій; визначати, формулювати і вирішувати філософсько-правові проблеми, питання ціннісно-мотиваційної орієнтації.
Перелік тем Змістовий модуль 1. Вступ до філософії права Тема 1. Поняття, предмет та метод філософії права Тема 2. Філософія права в історичній ретроспективі Тема 3. Філософські проблеми права в сучасному суспільстві Тема 4. Футурологія права, філософські проблеми права майбутнього	

Змістовий модуль 2. Структура філософії права

Тема 5. Онтологія права

Тема 6. Філософсько-правова гносеологія

Тема 7. Правова аксіологія

Тема 8. Правова доктрина у філософській перспективі

Тема 9. Правова антропологія

Рекомендовані джерела:

1. Stahl, Friedrich Julius. The Doctrine of State and the Principles of State Law. Aalten : WordBridge Publishing. 2025. 512 p.
2. Гнатівська Г.В. Історії східних філософій: вступ до індійської філософії : навчальний посібник. К., 2021.
3. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія інформаційного права. Харків : Право, 2023. 322 с.
4. Карівець Ігор, Капди́кало Андрій. Сучасна філософія науки: теми й проблеми : навчальний посібник. Львів : Новий світ-2000, 2025. 141 с.
5. Козюбра Микола. Практична філософія права : монографія. Київ : Дух і Літера, 2024. 496с.
6. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Політико-правова філософія : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2022. 192 с.
7. Максюта М.Є., Соколова О.М. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез : монографія. Київ : Гельветика, 2025. 310 с.
8. Петражицький Л. Нариси з філософії права. Київ : Дакор, 2024. 152 с.
9. Фаст О.О., Афанасьєв Б.А., Женжера С.В. Конституційне право зарубіжних країн (білінгвальний навчальний посібник у таблицях і схемах) : навчальний посібник / О. О. Фаст, Б. А. Афанасьєв, С. В. Женжера. Київ : Університет «Україна», 2021. 137 с.
10. Філософія права : мультимедійний підручник. Національна академія внутрішніх справ. URL: https://arm.navs.edu.ua/books/fil_prava_pidr/index.htm.
11. Філософія : навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів / кол. авторів; кер. автор. кол. А. О. Приятельчук. Київ : Вадекс, 2021. 560 с.
12. Шмигаль Д.А. Історія права : навчальний посібник для підготовки до іспитів. Харків : Право, 2025. 190 с.

Рекомендовані курси для поглибленого вивчення дисципліни (неформальна освіта):

Курс з моральної та політичної філософії, який розглядає теорії справедливості, права і свободи від класичних до сучасних від Гарвардського Університету

<https://pll.harvard.edu/course/justice>

«Юриспруденція: Вступ до філософії права» - Курс від Університету Суррея включає тематику щодо теорії закону, мораль і право, природне право vs. позитивізм

<https://www.futurelearn.com/courses/general-jurisprudence>

Безкоштовні курси від Єльського університету на платформі YouTube

<https://www.youtube.com/@yale>

Система оцінювання результатів навчання:

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо. За результатами поточного, модульного та семестрового контролю виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS. Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру. Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової

оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів. Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче. Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Накопичування рейтингових балів із навчальної дисципліни:

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ІСПИТІ

Поточне тестування та самостійна робота									Тести/ ІНДЗ	Разом	Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	15	не більше 60	не більше 40	не більше 100
5	5	5	5	5	5	5	5	5				

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	відмінно	5	A	відмінно
30 – 35	добре	4	BC	добре
24 – 29	задовільно	3	DE	задовільно
14 – 23	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 13		2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання результатів навчання:

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	відмінно	5	зараховано	A	відмінно
82 – 89	добре	4		B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4		C	добре
64 – 74	задовільно	3		D	задовільно
60 – 63	задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми, відрахування.

Комунікаційна політика

Здобувачі освіти повинні мати активовану пошту. Обов'язком здобувача освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки та відвідування, перегляд інформації у Viber-групі, у розділі сповіщень на платформі Moodle. Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача освіти є робота з дистанційним курсом «Філософія права та правова доктрина (<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=23177>)». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту кафедри.

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі освіти мають відвідувати лекційні та практичні (семінарські) заняття. Відсутність на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку здобувачів освіти і поліпшенню іміджу університету (інституту). При дистанційній чи змішаній формах організації освітнього процесу відвідуваність занять стає тотожною відвідуваності та активності здобувача освіти (виконання завдань).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі освіти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач освіти, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач освіти не згоден із оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку в установленому порядку.

Бонуси

Здобувачі освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання / до підсумкової оцінки.

Силабус відповідає змісту ОНП «Право» спеціальності D8 Право (а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання).

Силабус затверджено на засіданні кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін, протокол від «26» серпня 2025 р. № 1.

ПОГОДЖЕНО:

Директор

Інституту права та суспільних відносин

Тетяна ФЕДОРЕНКО

Завідувач кафедри галузевого права
та загальноправових дисциплін

Олексій ФАСТ